

ba kerültünk, kis ideig lapot akartunk szerkeszteni együtt, amiből csak az első szám készült el kézírással. Feledivel csak évtizedek múltán találkoztam ezután, de ő akkor már megtört, meghajszolt ember volt, Vácott, a szövőgyárban dolgozott.

Szerencsére később sem felejtettem el, amit idejében megtanulhattam. Milyen könnyű volt az első gyermekkori hibázás és keserves jóvátételi lecke után a gyűlölet, az uszítás esztendeiben megtartanom józan eszemet, senkit látatlanban el nem ítélő jóhiszeműségemet! S mindezt anyámnak köszönhetem, aki legelső, kis kicsírázásakor észrevette a bajt, és a vadhajtást finom, de határozott kézzel eltávolította a lelkemből, mint valami rút, rákosodásra is hajlamos szemölcsöt.

S ha magamban eldúdolom még néha az árvák dalát, így mondom:

Asztalos, kééészíts
koporsóóót
Minden gyűlölséééégnek
vaalóóót...

DOKUMENTUM

Nagy Karola (1906-1933)

Versek 14-17 éves korából

„Es úgy halt meg, hogy azt se tudta
Mi lesz itt az igazság útja.”

(Ady)

Olvasóink talán még emlékeznek arra a döbbenetes karácsonyestére, amelyet ez a fiatalon, tragikusan elhunyt író nő átélt és leírt, és amelyet 1979 decemberi számunkban közöltünk.

A hagyatékában talált, szinte még gyermekkori versei egy, a zavaros világra ritkamód korán rádöbbsent, máris lázongó lelket mutatnak.

Tíz évet élt még csak, de ennyi is elég volt számára, hogy a jelenségek összefüggéseit felismerje és — miként „Itt voltam” című posztumusz kötetének két drámája, valamint jegyzetei is bizonyítják — „nemzedékének sorsa nemzetfölötti értelemben tudatosodjék benne” (Benedek Marcell).

Ha sírjából rányithatná szemét kontinenseink mai káoszára, újraéledne félelme, borzalma.

De hát, szegény, már csak D. H. Lawrence-szel szólhatna: „Mi történt velem? Hát örökre elmúltam és már csak halott vagyok? Mindig és örökké csak halott, és semmi más?”

Századunk elején divat volt a serdülő lányokat „bakfis” jelzővel illetni. Mily érzékeny idegrendszere, mily tágra nyílt szeme lehetett e — ahogy ma mondják — „tizenéves” teremtesnek, hogy a világ visszásságai láttán így felhördült! Jól írta a korabeli sajtó: „A maga nemzedékének legégetőbb kérdései foglalkoztatták” (*Nyugat*). „Sohasem volt külsőséges. Számára az élet az volt, amit érzékelt. Hús és vér. Valóság, ami sohasem kívül, hanem belül viharzik le. Ezek a viharok tépték szét olyan fiatalon” (*Népszava*). És emellett: „Olyan gyönyörűségeken szép volt, amilyen szépet nem sokat láttam” (*Bács megyei Napló*, Gergely Boriska). Születésének 70. évfordulóján I. Gh. Maurer, ny. román miniszterelnök, aki segesvári ügyvéd korában, az akkori Brassói Lapok munkatársnőjének riportalánya volt, így emlékezett róla: „Szívemben és gondolataimban öröm fénylő alakját”.

(B. S.)